

प्रधानमंत्री क्रमांक

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY
असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1

Part XII Section 1

भाग बारा अनुभाग १

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. ३]	नई दिल्ली, २ अक्टूबर २००३/१० आश्विन, (शक) १९२५	[खण्ड १२
No. ३]	NEW DELHI; 2nd OCTOBER 2003/10 ASHWINA (SAKA) 1925	[Vol. १२
अंक ३]	नवी दिल्ली, २ ऑक्टोबर २००३/१० आश्विन, (शक) १९२५	[खंड १२

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी (या भागाला) वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, २ अक्टूबर २००३/१० आश्विन (शक) १९२५

(१) दि सॉल्ट सेस अॅक्ट, १९५३, (२) दि सिनेमेटोग्राफ अॅक्ट, १९५२, (३) दि प्रोबिजन्स ऑफ दि पंचायतस् (एक्सटेंशन टू दि शेड्युल एरियास) अॅक्ट, १९९६, (४) दि चाइल्ड लेबर (प्रोहिबिशन) एन्ड रेम्प्लेशन अॅक्ट, १९८६, (५) दि गोवा, दमण, एण्ड दिव माझिनग कन्सेशन्स (एबोलिशन एन्ड डिक्लेरेशन एजू माझिनग लिजीस) अॅक्ट, १९८७, (६) दि अॅडमिनिस्ट्रेटिव ट्राइब्यूनल्स अॅक्ट, १९८५ के मराठी अनुवाद राष्ट्रपति के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) आधिनियम, १९७३ (१९७३ की ५०) का धारा २ के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जाएंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, dated 2nd October 2003/10 Ashwina (SAKA) 1925

The Translations in Marathi of (1) Salt Cess Act, 1953, (2) Cinematograph Act, 1952, (3) Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act, 1996, (4) Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986, (5) Goa, Daman and Diu Mining Concessions (Abolition and Declaration as Mining Leases) Act, 1987 (6) Administrative Tribunals Act, 1985 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, दिनांक २ अक्टोबर २००३/१० आश्विन, (शके) १९२५

पुढील अधिनियमाचे म्हणजे (१) दि सॉल्ट सेस अॅक्ट, १९५३, (२) दि सिनेमटोग्राफ अॅक्ट, १९५२, (३) दि प्रोटिव्हजन्स आॅक्ट दि पंचाग्रत्त (एक्सटेशन टू दि शेडयुल्ड एरियास) अॅक्ट, १९९६, (४) दि चाईल्ड लेबर (प्रोटिव्हिशन अॅड रेगिस्ट्रेशन) अॅक्ट, १९८६, (५) दि गोवा, दमण अॅड दीव माझिनग कन्सेशन्स (अंबॉलिशन अॅड डिक्लेशन अॅज माझिनग लिझीस) अॅक्ट, १९८७, (६) दि अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह ट्राइब्यूनल्स अॅक्ट, १९८५ या अधिनियमाचे मराठी अनुवाद याद्वारे राष्ट्रपतीच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून “प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३” (१९७३ चा अधिनियम क्रमांक ५०) याच्या कलम २, खंड (क) अन्वये हे अनुवाद त्या अधिनियमाचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

निर्देशसूची INDEX

अधिनियमाचे नाव Name of the Act	पृष्ठ क्रमांक Page No.
१. सोड उपकर अधिनियम, १९५३ The Salt Cess Act, 1953	१४८
२. चलचित्र अधिनियम, १९५२ The Cinematograph Act, 1952	१५०
३. पंचायतीसंबंधीचे उपबंध (अनुसूचित क्षेत्रावर विस्तारित करणे) अधिनियम, १९९६ The Provisions of the Panchayats (Extension to the Scheduled Areas) Act, 1996.	१६१
४. बाल कामगार (प्रतिबंध आणि विनियमन) आनंदयम, १९८६ The Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986	१६३
५. गोवा, दमण व दीव खाणकाम सवलती (नष्ट करण्यासाठी व खाणकाम पट्टा म्हणून घोषित करण्यासाठी) अधिनियम, १९८७ The Goa, Daman and Diu Mining Concessions (Abolition and Declaration as Mining Leases) Act, 1987	१६९
६. प्रशासकीय न्यायाधिकरण आधिनियम, १९८५ The Administrative Tribunals Act, 1985	२०१

चलचित्र अधिनियम, १९५२

(१९५२ चा अधिनियम क्रमांक ३७)

(२१ एप्रिल २००३ रोजी यथाविधमान)

[२१ मार्च, १९५२]

प्रदर्शनासाठी चलचित्रपटाचे प्रमाणन करण्याविषयी आणि चलचित्राच्या प्रदर्शनाचे विनियमन करण्याविषयी उपबंध करण्याकरिता अधिनियम.

संसदेवःडून पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवो—

भाग एक

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमास, “चलचित्र अधिनियम, १९५२” असे म्हणावे.

संक्षिप्त नाव,
विस्तार व प्रारंभ.

(२) भाग एक, दोन व चार यांचा विस्तार [* * * संपूर्ण भारतभर आहे आणि भाग तीनचा विस्तार केवळ [संघराज्य क्षेत्रां] वर आहे.

(३) हा अधिनियम, केंद्र सरकार शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील, अशा दिनांकास “अमलात येईल” :

[परंतु, भाग एक आणि भाग दोन हे, चलचित्र (विशेष) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा २५) याच्या प्रारंभानंतर केंद्र सरकार शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशाच दिनांकास, जमू व वाश्मीर राज्यात अमलात येईल.]

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार अन्यथा आवश्यक नसेल तर,—

व्याख्या.

(क) “प्रौढ” म्हणजे, जिने वथाची अठरा वर्षे पूर्ण केली अहेत, अशी व्यक्ती;

[(ख) “मंडळ”, म्हणजे, केंद्र सरकारने कलम ३ खाली स्थापन केलेले चित्रपट प्रमाणन मंडळ ;]

[(खख) “प्रमाणपत्र” म्हणजे, मंडळाने कलम ५का अन्वये दिलेले प्रमाणपत्र ;]

(ग) “चलचित्र” यात, चलचित्रांचे विवा चित्रमालिकांचे प्रदर्शन करण्यासाठी असलेल्या कोणत्याही उपकरणाचा समावेश होतो ;

(घ) इलाखा नगराच्या बाबतीत “जिल्हा दंडाधिकारी” म्हणजे, पोलीस आयुक्त ;

[(घघ) “फिल्म”, म्हणजे, चलचित्रफिल्म ;]

१. उद्देश व कारणे यांचे निवेदन यासाठी भारताचे राजपत्र १९५१, भाग दोन, कलम २, इंग्रजी पृ. २२० पहावे.

या अधिनियमाचा विस्तार दादारा व नगरहवेलीवर, १९६३ चा विनियम ६, कलम २ व अनुसूचीद्वारे गोवा, दमण व दीवावर, १९६३ चा विनियम ११, कलम ३ व अनुसूचीद्वारे कारण्यात आला अहे.

या अधिनियमाचे भाग एक व दोन हे जमू व वाश्मीर राज्यात (१ मे, १९७४ रोजी व तेह्हा पासून) अधिसूचना क्र. जी. एस. आर. १८३ (ई), दिनांक २३ एप्रिल, १९७४ अन्वये अमलात येतील.

२. “जमू व वाश्मीरही राज्ये वगळून” हा मजकूर १९७३ चा अधिनियम क्रमांक २५, कलम २ अन्वये वगळूण्यात आला.

३. १९५९ चा अधिनियम क्रमांक ३, कलम २ अन्वये हा मजकूर “भाग ‘क’ राज्या” या मजकुराएवजी समाविष्ट करण्यात आला.

४. दिनांक २८ जुलै, १९५२, माहिती व प्रसारण मंत्रालयाची अधिसूचना क्र. एस. आर. ओ. १०६६, दिनांक १० जून, १९५२, भारताचे राजपत्र, भाग दोन, विभाग ३, इंग्रजी पृ. ९४५.

५. १९७३ चा अधिनियम क्रमांक २५, कलम २ द्वारे हे परंतुक जादा दाखल करण्यात आले.

६. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम २ द्वारे मूळ खंड (ख) ऐवजी दाखल केला (१ जून, १९८३ रोजी व तेह्हा पासून).

७. वरील अधिनियमाच्या कलम २ द्वारे समाविष्ट केला (१ जून, १९८३ रोजी व तेह्हा पासून).

८. १९५९ चा अधिनियम क्रमांक ३, कलम ३ द्वारे समाविष्ट केला.

(इ) "जाहा" यात घर, इमारत, तंबू आणि सनुदम्भां, भूमर्गे किंवा हवेईमर्गे वापरले आणारे वाहतुकीचे कोणतेही साधन याचा समावेश होतो;

(च) "विहित" म्हणजे, या अधिनियमाखाली केलेला नियमांदारे विहित;

[(छ) "प्रादेशिक अधिकारी": म्हणजे, केंद्र सरकारने वालम ५ खाली नियुक्त केलेला प्रादेशिक अधिकारी व त्यात, अतिरिक्त प्रादेशिक अधिकारी व सहायक प्रादेशिक अधिकारी याचा समावेश होतो;

(ज) "न्यायाधिकरण" म्हणजे, कलम ५ व खाली स्थापन केलेले अपील न्यायाधिकरण.]

[जमू व काशीर २क या अधिनियमामध्ये, जमू व काशीर राज्यात अंमलात नसलेल्या ज्या काविद्याबळत किंवा राज्यात जो कायदा त्या राज्यात अस्तित्वात नसलेल्या ज्या कृतिकारीबळत असलेला कोणतही निर्देश हा, त्या राज्याच्या संबंधात अंमलात नाही किंवा त्या राज्यात अंमलात असलेल्या तस्सम कायद्याबळतचा किंवा अस्तित्वात असलेल्या कृतिकारी बाबतचा जी कृतिकारी निर्देश असेल.]

अस्तित्वात नाही
त्यासंबंधीच्या
निर्देशांचा अर्थ
लावणे.

भाग दोन

सार्वजनिक प्रदर्शनासाठी किलमचे प्रमाणन

[चिवपट सेन्सॉर ३. (१) जाहीर प्रदर्शनासाठी फिल्म मंजर करण्याच्या प्रयोगात्मक, केंद्र सरकारला, शासकीय मंडळ, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, [चिवपट प्रमाणन मंडळ] नावाचे एक मंडळ घटाटकरता येईल; हे मंडळ, अध्यक्ष आणि "[बांग्रांनव कमी नाहीत व पंचवीसहून अधिक नाहीत] एवढे, केंद्र सरकारने नियुक्त केलेले अन्य सदस्य, याचे मिळून वरलेले असेल.

(२) मंडळाच्या अध्यक्षाला, केंद्र सरकार ठरवत देईल इतके वेतन व भत्ते भिठील आणि अन्य सदस्यांना मंडळाच्या बैठकींना उपस्थित राहण्यासाठी विहित करण्यात येईल इतके भत्ते किंवा फी मिळेल.

(३) मंडळाच्या अन्य सदस्यांच्या सेवेच्या अर्टी व शर्टी विहित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.]

चिवपटाचे परीक्षण. ४. (१) एखादा चिवपट प्रदर्शित वाऱ्ह इच्छिणारी व्यक्ती विहित रीतीने मंडळाकडे, त्यासंबंधातील प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करील आणि मंडळ विहित रीतीने त्या चिवपटाचे परीक्षण केल्यावर किंवा चिवपटाचे परीक्षण करवून घेतल्यावर,—

(एक) त्या फिलमचे अनिवार्य जाहीर प्रदर्शन करण्यासाठी मंजुरी देऊ शकेल : * * * *

[परंतु, फिलमभर्तील एखादा भाग लक्षात घेता, मंडळाचे जर असे मत झाले की, बारा वर्षांखालील कोणत्याही बालकाला अशी फिल्म पाहण्याची परवानगी द्यावी की नाही, या प्रस्तावाचा त्या बालकाच्या मातापित्यांनी किंवा बालकांनी विचार करावा, असा इशारा देणे आवश्यक आहे तर, मंडळाला, तजा धर्याचे पृष्ठांवर करून त्या फिलमचे अनिवार्य जाहीर प्रदर्शन करण्यासाठी मंजुरी देता येईल; किंवा]

(दोन) त्या फिलमचे फक्त प्रोडांसाठी जाहीर प्रदर्शन करण्यासाठी मंजुरी देऊ शकेल; किंवा

[दोन क) फिलमचे स्वरूप, आशय व कथावस्तु लक्षात घेऊन, त्या फिलमचे, एखाद्या व्यवसायातील व्यक्तींपुरते किंवा एखादा वर्गातील व्यक्तींपुरते मर्यादित जाहीर प्रदर्शन करण्यास मंजुरी देऊ शकेल; किंवा].

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम २ द्वारे समाविष्ट केला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. १९७३ चा अधिनियम क्रमांक २५, कलम ३ अन्वये समाविष्ट केले.

३. १९५९ चा अधिनियम क्रमांक ३, कलम ४ द्वारे कलमे ३ ते ६ ऐवजी दाखल केले.

४. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ३ अन्वये, "फिल्म सेन्सॉर मंडळ" या ऐवजी घातले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

५. वरील अधिनियमाच्या कलम ३ अन्वये, "नऊहून अधिक नाहीत" या मजकुराएवजी घातले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

६. वरील अधिनियमाच्या कलम ४ द्वारे "किंवा" हा शब्द वगळण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

७. वरील अधिनियमाच्या कलम ४ द्वारे हे परंतुक जादा दाखल करण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

८. वरील अधिनियमाच्या कलम ४ अन्वये हा खंड समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

[(तीन) पूर्ववर्ती खंडांपैकी कोणत्याही खंडानुसार त्वा फिल्मला जाहीर प्रदर्शनासाठी मंजुरी देण्यापूर्वी, मंडळास अंवंशयाः वाटेल अंशी कांटछाट किंवा फेरबदल कारण्याचे निवेश अर्जदाराला देऊ शकेल ; किंवा]

(चार) फिल्मला जाहीर प्रदर्शनासाठी मंजुरी देण्याचे नाही शकेल.

(२) अर्जदाराला या प्रकारणी आपले म्हणजे मांडण्याची संघी दिल्याखेरीज मंडळ, पोटकलम (१), [खंड (एक) चे परंतुक, खंड (दोन), खंड (दोन-क), खंड (तीन) किंवा खंड (चार)] अन्यथे कोणतीही कार्यवाही कारणार नाही.

५. (१) मंडळाला या अधिनियमाखालील आपली कर्तव्ये बार्यक्षमतेने पार पडणे शक्य व्हावे सल्लागार पैनल. म्हणून केंद्र सरकार, त्यास योग्य वाटेल अशा प्रादेशिक केंद्रावर सल्लागार पैनलची स्थापन करील, त्यात, केंद्र सरकाराला नेमणूक कारण्यास योग्य वाटील तितक्या, व केंद्र सरकारच्या मते, फिल्मचा जनतेवर होणारा परिणाम जाणून घेण्यास अंई असर्तील अशा, व्यक्तींचा समावेश असेल.

(२) प्रत्येक प्रादेशिक केंद्रावर, केंद्र सरकारला जितक्या प्रादेशिक अधिकाऱ्यांची नेमणूक करणे योग्य वाटेल तितके प्रादेशिक अधिकारी असर्तील आणि या बाबतीत केलेल्या नियमांमध्ये, फिल्मच्या परीक्षणासाठी प्रादेशिक अधिकाऱ्यांचा सहभाग घेण्याची तरतुद करता येईल.

(३) या चित्रपटावाबत प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी अर्ज कारण्यात आलेला असेल, अशा कोणत्याही फिल्मच्या संवंधात मंडळाला, विहित केले जाईल त्वा रीतीने सल्लागार पैनलशी विचारविनियम वारता येईल.

(४) फिल्मचे परीक्षण करून योग्य वाटील अशा शिकारशी मंडळाला वारणे हे, अशा प्रत्येक सल्लागार पैनलचे, मध्य ते निकाय म्हणून बार्य कारीत असो किंवा यासंदर्भात तपार केलेल्या नियमांमध्ये ज्याची तरतुद कारण्यात येईल अशा समित्यांमध्ये बार्य दरीत असो, कर्तव्य राहील.

(५) सल्लागार पैनलच्या सदस्यांना कोणतेही वेतन मिळण्याचा हक्क नसेल परंतु त्यांना, विहित कारण्यात येईल अशी की किंवा भूते मिळतील.

५-क. [(१) फिल्मचे परीक्षण केल्यानंतर किंवा त्याचे विहित रीतीने परीक्षण कारण्यात आल्यावर फिल्मचे प्रमाणन जर मंडळाला,

(क) तो फिल्म अनिवार्य जाहीर प्रदर्शनासाठी योग्य आहे, किंवा, यथास्थिति, कलम ४, पोटकलम

(१) चा खंड (एक) याचा परंतुकात नमूद केलेला स्वरूपाच्या पृष्ठांनामहू अनिवार्य जाहीर प्रदर्शनासाठी योग्य आहे, असे वाटेल तर, मंडळ त्वा फिल्मसंवंधात प्रमाणपत्रासाठी अर्ज कारणाच्या व्यक्तीला "यु" प्रमाणपत्र, किंवा, यथस्थिति, "युए" प्रमाणपत्र देईल ; किंवा

(ख) ती फिल्म अनिवार्य जाहीर प्रदर्शनासाठी योग्य नाही परंतु, केवळ प्रौढांसाठी जाहीर प्रदर्शन कारण्यास किंवा, यथास्थिति, एखाचा व्यवसायातील किंवा एखाचा वर्गातील व्यक्तींपुरते जाहीर प्रदर्शन कारण्यास योग्य आहे, असे वाटेल तर, मंडळ त्वा फिल्मवाबत प्रमाणपत्र, मिळण्यासाठी अर्ज कारणाच्या व्यक्तीला "ए" प्रमाणपत्र, किंवा यथस्थिति, "एस" प्रमाणपत्र देईल,

आणि त्वा फिल्मवर विहित रीतीने असे चिन्हावित कारबून घेईल :

परंतु, प्रमाणपत्राचा अर्जदार कोणताही वितरक किंवा प्रदर्शक किंवा जिला फिल्मसंवंधी हक्क संकायित केले गेले आहेत, अशी इतर कोणतीही व्यक्ती, खंड (क) अणि खंड (ख) अन्य ज्यासाठी प्रमाणपत्र दिले गेले आहे अशा फिल्मवाबत कोणत्याही बाबीच्या संवंधात अश्लीलते-संवंधीच्या कोणत्याही कायद्यान्वये शिक्षेस पात्र होणार नाही.]

(२) कोणत्याही फिल्मसंवंधात देण्यात आलेले प्रमाणपत्र किंवा प्रमाणपत्र देण्यास नव्हा देणारा आदेश हा, भारताच्या राजपत्रात प्रसिद्ध कारण्यात येईल.

(३) या अधिनियमात अंतर्भूत असलेल्या अन्य उपवंधांना अवीन राहून, मंडळाने या कलमांनवये दिलेले प्रमाणपत्र हे, दहा वर्षाच्या कालावधीकरिता, संपूर्ण भारतात विविग्राहय राहील.

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९; कलम ४ अन्यथे हा खंड, मुळ खंड (तीन) ऐवजी दाखल कारण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम ४ अन्यथे हा मजकूर "खंड (दोन); खंड (तीन) किंवा खंड (चार)" या ऐवजी दाखल कारण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. १९८१ वरील अधिनियमाच्या कलम ५ अन्यथे हे पोटकलम मूळ पोटकलमाऐवजी दाखल कारण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

फिल्मला प्रमाणपत्र
देण्यासाठी मार्गदर्शक

५-ख. (१) चित्रपटाला प्रमाणपत्र देण्यास सक्षम अंतर्णाच्या प्राधिकरणाच्या मते जर ती फिल्म तच्चे किंवा त्यातील कोणताही भाग हा, [भारताचे सर्वभौमत्व व एकत्रिती], राज्याची सुरक्षा, विदेशी राज्यांशी मैत्रीपूर्ण संबंध, सार्वजनिक सुव्यवस्था, सम्भता व नैतिकता यांस बाधा आणणारा, किंवा न्यायालयाची मानहानी वा अवमान दरणीरा किंवा कोणताही अपराध घडवण्यास चिथावणी देणारा असेल तर, त्या फिल्मला जाहीर प्रदर्शनास ठी प्रमाणित केले जाणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये अंतर्भूत असलेल्या उपबंधांना अंदीन राहन, केंद्र सरकार, जाहीर प्रदर्शनासाठी फिल्मला मंजुरी देण्यावरिता या अधिनियमांव्ये प्रमाणपत्र देण्यास सक्षम असणाऱ्या प्राधिकरणांना मार्गदर्शक ठरतील अशी तच्चे ठरवून देण्यासाठी, त्यास योग्य वाटतील असे निदेश देऊ शकेल.

अपिले. ५-ग. (१) एवाचा फिल्मच्या संबंधात प्रमाणपत्र मिळाण्यासाठी अर्ज केलेली जी कोणतीही व्यक्ती मंडळाच्या—

(क) प्रमाणपत्र देण्यास नकार देणाऱ्या आदेशामुळे; किंवा

(ख) केवळ “ए” प्रमाणपत्र देणाऱ्या आदेशामुळे; किंवा

(ग) फक्त “एस” प्रमाणपत्र देणाऱ्या आदेशामुळे; किंवा

(घ) फक्त “यूए” प्रमाणपत्र देणाऱ्या आदेशामुळे; किंवा

(इ) अर्जदाराला वाही काटछाट किंवा फेरबदल करण्याचे निदेश देणाऱ्या आदेशामुळे; व्यक्तित झालेली असेल, तिला अशा आदेशाच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत न्यायाधिकरणावळे अपील करता येईल:

परंतु, न्यायाधिकरणाची जर अशी खादी पटली की, उपरोक्त तीस दिवसांच्या कालावधीत अपील दाखल करण्यास प्रतिबंध होण्यास अर्जदाराला पुरेसे कारण होते, तर ते, पुढील तीस दिवसांच्या मुदतीत असे अपील स्वीकृत करून घेण्यास परवानगी देईल.

(२) या कलमाखालील प्रत्येक अपील हे, लेखी विनंती अर्ज करून करण्यात येईल आणि त्यासोबत ज्याच्या विरुद्ध अपील करण्यात झालेले असेल अशा आदेशाच्या कारणांचे संक्षिप्त विवरण, जेव्हा ते विवरण अपिलकर्त्याला देण्यात आलेले असेल तेव्हा, दिले जाईल आणि विहित करण्यात येईल अशी, एक हजार रुपयांहून अधिक नसेल इतकी फी मुद्दा त्यासोबत दिली जाईल.

अपील न्यायाधिकरणाची घटना. (१) मंडळाच्या कोणत्याही आदेशाविरुद्ध, कलम ५-ग खाली करण्यात आलेल्या अपिलांच्या नाची घटना. सुनावणीच्या प्रयोजनार्थ, केंद्र सरकार, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे एक अपील न्यायाधिकरण घटित करण्यात.

(२) या न्यायाधिकरणाचे मुख्यालय नवीन दिली येद्ये किंवा केंद्र सरकार शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे विनिर्दिष्ट करील अशा अन्य ठिकाणी असेल.

(३) अशा न्यायाधिकरणात एक अध्यक्ष आणि केंद्र सरकारने नियुक्त केलेले जास्तीत जास्त चार अन्य सदस्य असतील.

(४) एखादी व्यक्ती ही उच्च न्यायालयाची सेवानिवृत्त न्यायाधीश, किंवा उच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश होण्यास अहं अशी व्यक्ती असल्यावेरीज ती, या न्यायाधिकरणाचा अध्यक्ष म्हणून नियुक्त होण्यास पावत ठरणार नाही.

(५) केंद्र सरकारच्या मते ज्या व्यक्ती, फिल्मचा जनतेवर होणारा परिणाम जाणून घेण्यास पावत असतील, अशा व्यक्तीना केंद्र सरकार न्यायाधिकरणाचे सदस्य म्हणून नियुक्त करू शकेल.

(६) न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षाला, केंद्र सरकार ठरवील असे वेतन व भत्ते मिळतील आणि सदस्यांना विहित करण्यात येतील असे भत्ते किंवा फी मिळत.

(७) या संदर्भात येतील अशा नियमांना अंदीन राहन, केंद्र सरकार या अधिनियमाखालील न्यायाधिकरणाची कामे परिणामकरकपणे पार पाडण्यासाठी एका सचिवाची व त्यास आवश्यक वाटतील अशा अन्य कर्मचाऱ्याची नियुक्ती दरू शकेल.

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ६ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम ७ अन्वये मूळ कलम ५८ ऐवजी दाखल करण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम ८ अन्वये समाविष्ट करण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

(८) न्यायाधिकरणाचा सचिव आणि त्याचे अन्य कर्मचारी हैं, न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षाशी विचारविनियम केल्यावर विहित करण्यात येतील अशा अधिकारांचा वापर करतील व अशी कर्तव्ये पार पडतील.

(९) न्यायाधिकरणाचा अध्यक्ष व सदस्य, आणि सचिव व अन्य कर्मचारी यांच्या सेवेच्या अटी व शर्ती विहित करण्यात येतील तसेच असर्तील.

(१०) या अधिनियमाच्या उपबंधांना अधीन राहून, न्यायाधिकरण आपल्या स्वतःच्या कार्यपद्धतीचे विनियमन करू शकेल.

(११) न्यायाधिकरण, त्यास आवश्यक वाटेल अशी त्या प्रकरणाची चौकशी केल्यानंतर आणि अपीलकर्त्याला व मंडळाला त्या प्रकरणी आपले म्हणजे मांडण्याची वाजवी संघी दिल्यानंतर, त्या फिल्म संबंधात त्यास योग्य वाटेल असा आदेश देईल आणि मंडळ, अशा आदेशाशी सुंसरगत अशा रीतीने ते प्रकरण निकालात काढील.

५-ड. (१) वालम ६ च्या पोटकलम (२) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरीही, केंद्र सरकारला प्रमाणपत्र निलंबित शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, या भागान्वये मंजूर केलेले प्रमाणपत्र, त्यास योग्य वाटेल तेवढ्या करणे व परत घेणे. कालावधीकारिता निलंबित करता येईल किंवा त्याची पुढील बाबतीत खात्री पटल्यास ते प्रमाणपत्र परत घेता येईल,—

(एक) ज्या फिल्मच्या बाबतीत ते प्रमाणपत्र दिलेले असेल, ती फिल्म ज्या स्वरूपात प्रदर्शित करण्यासाठी प्रमाणित करण्यात आली होती त्याहून अन्य स्वरूपात तिचे प्रदर्शन करण्यात येत होते; किंवा

(दोन) ती फिल्म किंवा तिचा कोणताही भाग, या भागाच्या उपबंधांचे किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांचे उल्लंघन करण्यात येत आहे.

(२) जेव्हा पोटकलम (१) अन्वये एखादी अधिसूचना प्रकाशित करण्यात आली असेल तेव्हा, केंद्र सरकार, प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीला किंवा जिच्यावळे फिल्मचे अधिकार संक्रामित करण्यात आले असर्तील अशा अन्य व्यक्तीला किंवा दोघांनाही, त्या फिल्मच्या संबंधात मंजूर करण्यात आलेले प्रमाणपत्र आणि त्याच्या वाही दुसऱ्या प्रती अनेकास, त्या सर्व दुसऱ्या प्रती, मंडळावळे किंवा उक्त अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट केलेल्या अन्य एखाद्या व्यक्तीकांवळे किंवा प्राधिकरणावळे पाठवण्यास भाग पाढू शकेल.

(३) संबंधित व्यक्तीला त्या प्रकरणी आपले मत मांडण्याची संघी दिल्यावेरीज आ वालमान्वये कोणतीही कार्यवाही केली जाणार नाही.

(४) या कलमान्वये ज्या कालावधीकारिता एखादे प्रमाणपत्र निलंबित ठेवलेले असेल, त्या कालावधीत ती फिल्म, अप्रमाणित फिल्म असल्याचे मानव्यात येईल.

५-च. (१) जेव्हा, प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करणारी व्यक्ती किंवा जिच्यावळे फिल्मचे अधिकार केंद्र सरकारच्या संक्रामित करण्यात आलेले असर्तील अशी अन्य व्यक्ती ही, केंद्र सरकारच्या, वालम ५-च खालील कोणत्याही आदेशाचे मुळे व्यथित झाली असेल तेव्हा तिला, शासकीय राजपत्रात अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांक:- पासून साठ दिवसांच्या आत केंद्र सरकारावळे, त्या आदेशाच्या पुनर्विलोकनासाठी अर्ज करता येईल व त्या अर्जात असे पुनर्विलोकन करण्याची आवश्यकता तिला का वाटते, ती कारणे नमूद करता येतील:

परंतु, प्रमाणपत्राच्या अर्जदारास किंवा त्या अन्य व्यक्तीस, उपरोक्त साठ दिवसांच्या कालावधीत पुनर्विलोकनासाठी अर्ज करण्यास प्रतिवंद होण्यास पुरेसे वाराण होते, दावबंत केंद्र सरकारची खात्री पटल्यास, ते पुढील साठ दिवसांच्या मुद्रीत असा अर्ज दाखल केला जाण्यास परवानगी देऊ शकेल.

(२) पोटकलम (१) खालील अर्ज मिळाल्यावर, केंद्र सरकार, व्यथित व्यक्तीला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संघी दिल्यानंतर, आणि त्यास आवश्यक अशी आणवीची चौकशी केल्यानंतर, आपला निर्णय वाढेम करण्याचा, त्यात फेरबदल करण्याचा किंवा तो फेरवण्याचा, त्यास योग्य वाटेल असा आदेश देऊ शकेल आणि मंडळ अशा आदेशास अनुसरून ते प्रकरण निकालात काढील.]

६. (१) या भागात काहीही अंतर्भूत असले तरीही, केंद्र सरकार, [स्वतःहून कोणत्याही टप्प्यावर] केंद्र सरकारके एखादा फिल्मसंबंधातील, मंडळासमोर प्रलंबित असलेल्या किंवा मंडळाने निकालात काढलेल्या कार्य- पुनरीक्षणाचे वाहीच्या, [किंवा, यथास्थिति, न्यायाधिकरणाने निकालात काढलेल्या, कार्यवाहीच्या (परंतु यात न्यायाधि- अधिकार, करणासमोर प्रलंबित असलेल्या कोणत्याही कार्यवाहीच्या अंतर्भूत नाही.)] अभिलेखाची मागणी करू शकेल आणि त्यास त्या प्रकरणी आवश्यक वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, त्यासंबंधात, त्यास योग्य वाटेल असा आदेश देऊ शकेल, आणि मंडळ अशा आदेशास अनुसरून ते प्रकरण निकालात काढील :

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९ याचे कलम ९ अन्वये "कोणत्याही टप्प्यावर" या मजकुराएवजी हा मजकुर दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्ह पासून).

२. वरील अधिनियमाच्या वालम ९ अन्वये हा मजकुर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्ह पासून).

परंतु, प्रमाणपत्रांसाठी अजे व्यक्तीला विवा यथास्थिति, किला प्रमाणपत्र देण्यात आले आहे अशा व्यक्तीला वाघाक ठरेल असा कोणताही अदेश, तसा व्यक्तीत आपले म्हणणे मांडण्याची संधी तिळा दिल्यानंतरच वाढण्यात येईल, एरवी नाही :

[परंतु आणखी असे की, या पोटवालमार्टील कोणत्याही गोष्टीपुढे, कोंद सरकारला सर्वजनिक हिताच्या दृष्टीने जो वस्तुस्थिती उघड करणे वाघक आहे असे त्यास वाटेल, ती वस्तुस्थिती उघड करण्यास भाग पाडले जाणार नाही.]

(२) कोंद सरकार, पोटवालम (१) अन्यये त्याला प्रदान केलेला अधिकाराना वाघ न येता, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे पुढीलप्रमाणे निदेश देऊ शकेल—

(क) ज्याला प्रमाणपत्र मंजूर करण्यात आलेले आहे असा एखादा चित्रपट संपूर्ण भारतात विवा त्याच्या कोणत्याही भागात अप्रमाणित चित्रपट म्हणून मानण्यात यावा ; किंवा

(ख) ज्या चित्रपटाला “यू” प्रमाणपत्र देण्यात आलेले आहे [किंवा “युए” प्रमाणपत्र “एस” प्रमाणपत्र देण्यात आलेले आहे असा एखादा चित्रपट हा, त्यास “ए” प्रमाणपत्र मंजूर वारण्यात आलेले आहे असा चित्रपट मानण्यात यावा ; किंवा

(ग) निदेशात चिनिदिष्ट करण्यात येईल तेवढ्या कालावधीकरिता एखादा चित्रपटाचे प्रदर्शन निलंबित करण्यात यावे :

परंतु, खंड (ग) अन्यये देण्यात आलेला कोणताही निदेश हा, अधिसूचनेच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांपेक्षा अविवाक वाढ अंमलात राहणार नाही.

(३) संबंधित व्यक्तीला त्या प्रवारणी अपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्याखेरीज, पोट वालम

(२) चे खंड (क) किंवा खंड (ख) अन्यये कोणतीही कार्यवाही केली जाणार नाही.

(४) पोटवालम (२) च्या खंड (क) अन्यये एखादा चित्रपट जेवढ्या धालावधीकरिता निलंबित राहील, तेवढ्या वालावधीपुढता तो चित्रपट अप्रमाणित असल्याचे मानण्यात येईल.]

[प्रमाणित इ-क. जी व्यक्ती कोणताही प्रमाणित चित्रपट एखादा वितरकावडे किंवा प्रदर्शकावडे सोपील, चित्रपटांच्या संबंधात ती, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने त्या चित्रपटाचे नाव, चित्रपटाची लांबी, त्या चित्रपटाच्या संबंधात वितरकांना व दिलेल्या प्रमाणपत्राचा क्रमांक व स्वरूप आणि ते प्रमाणपत्र काही शर्तीच्या अधीन राहून देण्यात आलेले प्रदर्शनकांना असल्यास, त्या शर्ती, व त्या चित्रपटाचाकृती, विहित करण्यात येईल असा कोणताही तपशील, त्या वावायाची माहिती वितरकाल, किंवा यथास्थिति, प्रदर्शकाला अधिसूचित करील.]

व दस्तऐवज.

* * * *

या भागाच्या
उलंघनावदल
शास्ती.

७. [(१) जर एखादा व्यक्तीने,—

(क) कोणत्याही ठिकाणी,—

(एक) मंडळाडारे अनिवार्यत सर्वजनिक प्रदर्शनकाठी किंवा प्रौढासाठी [किंवा एखादा पेशातील व्यक्तीसाठी किंवा व्यक्तीच्या वर्गातील] निर्बंधित जाहीर प्रदर्शनस योग्य म्हणून प्रमाणित केला असेल अशा चित्रपटाखेरीज अन्य कोणतेही चित्रपट अणि ज्याच्या प्रदर्शन च्या वेळी; एवज किंवा मंडळाडे चिन्ह दिसून येते आणि असे चिन्ह लागल्याप सून त्यात कोणताही प्रवारे फेरबदल किंवा विवाड केला नसेल असा चित्रपट प्रदर्शित केला असेल किंवा प्रदर्शित वारण्याची परवानगी दिली असेल,

(दोन) फक्त प्रौढांसाठी जाहीर प्रदर्शन करण्याकरिता योग्य म्हणून मंडळाने प्रमाणित केला एखादा चित्रपट प्रौढ नसलेल्या एखादा व्यक्तीला प्रदर्शित केला किंवा प्रदर्शित करण्याची परवानगी दिली, * * * *

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ९ अन्यये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या वालम ९ अन्यये दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. १९५३ चा अधिनियम क्रमांक १९, वालम ३ अन्यये दाखल करण्यात आले.

४. १९८४ चा अधिनियम क्रमांक ५६, कलम २ अन्यये वालम ६ व वगळण्यात आले (२३ ऑगस्ट, १९८४ रोजी व तेव्हापासून).

५. वरील अधिनियमाच्या वालम ४ अन्यये पूर्वीच्या पोटवालम (१) ऐवजी दाखल करण्यात आले.

६. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ११ अन्यये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

७. वरील अधिनियमाच्या वालम ११ अन्यये “किंवा” हा शब्द गळण्यात आला.

[(दोन क) एखाद्या पेशासाठी किंवा व्यक्तीच्या वर्गसिंहांनी जाहीर प्रदर्शन करण्या करिता योग्य म्हणून मंडळाने प्रमाणित केलेला एखादा चित्रपट, त्या पेशातील किंवा त्या वर्गातील व्यक्ती नसलेल्या एखादा व्यक्तीला प्रदर्शित केला किंवा प्रदर्शित करण्याची परवानगी दिली, किंवा].

(ख) कोणत्याही कायदेशीर प्राधिकाराविना (जो प्राधिकार सिद्ध करण्याची जबाबदारी त्या व्यक्तीवर राहील) एखादा चित्रपटात, तो प्रमाणित करण्यात आल्यानंतर, फेरबदल केला किंवा कोणत्याही प्रकारे त्या चित्रपटात बिघाड केला, किंवा

(ग) कलम ६-कां मधील उपबंधाचे किंवा केंद्र सरकारने किंवा मंडळाने था अधिनियमाद्वारे किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांदारे, त्यांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांपैकी कोणत्याही अधिकाराचा वापर करताना, किंवा सोप्यवलेल्या कर्तव्यांपैकी कोणतेही कर्तव्य पार पाढताना दिलेल्या कोणत्याही आदेशाचे अनुपालन करण्यात कसूर केली,

[तर, त्या व्यक्तीस, तीन वर्षांपैरंत वाढविता येऊ शकेल इतक्या कालावधीच्या कारावासाची, किंवा एक लाख रुपयांपैरंत वाढविता येऊ शकेल इतक्या दंडाची, किंवा दोन्ही शिक्षा होण्यास ती पात्र ठरेल, आणि तिचा अपराध चालू राहिल्यास, जेवढ्या कालावधीकरिता अपराध चालू राहील, त्या प्रत्येक दिवसास वीस हजार रुपयांपैरंत वाढविता येऊ शकेल इतक्या दंडाची आणखी शिक्षा होण्यास ती पात्र ठरेल :

परंतु, जी व्यक्ती, खंड (क) चा उप-खंड (एक) च्या उपबंधाचे उल्लंघन करून एखादी व्हिडिओ फिल्म कोणत्याही ठिकाणी प्रदर्शित करील किंवा प्रदर्शित करण्यास परवानगी देईल, ती व्यक्ती, तीन महिन्यांहून कमी नसेल, परंतु तीन वर्षांपैरंत वाढविता येवू शकेल इतक्या कालावधीच्या कारावासाची व वीस हजार रुपयांहून कमी नसेल, परंतु एक लाख रुपयांपैरंत वाढविता येवू शकेल इतक्या दंडाची शिक्षा होण्यास पात्र ठरेल, आणि ज्या प्रकरणी, अपराध घडणे चालू राहील त्याप्रकरणी, जेवढ्या कालावधीत अपराध घडणे चालू राहील, त्यातील प्रत्येक दिवसाकरिता वीस हजार रुपयांपैरंत वाढविता येवू शकेल इतक्या दंडाची शिक्षा होण्यास पात्र ठरेल :

परंतु आणखी असे की, न्यायालय पुरेशा व विशेष कारणांसाठी तीन महिन्यांहून कमी कालावधीची कारावासाची शिक्षा, किंवा वीस हजार रुपयांहून कमी दंडाची शिक्षा लाडू शकेल व त्याची कारणे न्यायनिर्णयात नमूद करण्यात येतील :]

[परंतु तसेच,] फौजशारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २) याच्या कलम २९ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरो, कोणत्याही महानगर दंडाधिकाऱ्याने, किंवा राज्य शासनाने त्यासंदर्भात विशेष प्राधिकार दिलेल्या प्रथम वर्ग न्याय दंडाधिकाऱ्याने, या भागान्वये शिक्षापात्र अपराधाबद्दल दोषी ठरलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला पात्र हजार रुपयांहून अधिक दंडाची शिक्षा कर्मविणे, हे विधिसंभत असेल :

[परंतु असेही की, कोगाताही वितरन किंवा प्रदर्शक किंवा एखादा चित्रपटगृहाचा मालक अथवा कर्मचारी हा, या भागान्वये ज्या चित्रपटाला “यूए” प्रमाणपत्र देण्यात आलेले असेल त्यावर इशाऱ्याचे पूळांकन करण्याच्या कोणत्याही शर्तीचे उल्लंघन झाल्याबद्दल शिक्षेस पात्र नाही.]

(२) एखादा फिल्मच्या संबंधात या कलमान्वये केलेल्या आणखी शिक्षापात्र अपराधाकरिता एखादा व्यक्तीस सिद्धदोषी केले गेले तर, सिद्धदोषी ठरवणाऱ्या न्यायालयाला असा निदेश देता येईल की, ती फिल्म सरकारमध्ये समर्पहूत करावी.

(३) ज्या फिल्मच्या प्रदर्शनाबाबत “ए” प्रमाणपत्र, [किंवा “एस” प्रमाणपत्र किंवा “यूए” प्रमाणपत्र] देण्यात आलेले असेल अशी फिल्म, आपल्या आईवडिलांबरोवर किंवा पालकांबरोवर येणाऱ्या, तीन वर्षांहून कमी वयाच्या मुलासमोर प्रदर्शित करणे हा, या कलमाच्या अर्थान्तर्गत अपराध असल्याचे मानण्यात येणार नाही.

१. १९८१ च्या अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ११ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. १९८४ चा अधिनियम क्रमांक ५६, कलम ३ अन्वये विवक्षित शब्दाएवजी दाखल केले (३७ आंगस्ट, १९८४ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम ३ (ग) अन्वये हा मजकूर मूळ मजकुराएवजी दाखल करण्यात आला (२७ आंगस्ट, १९८४ रोजी व तेव्हापासून).

४. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम ११ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

[जप्त करण्याचा ७-क. (१) जेव्हा, या अधिनियमान्वये प्रमाणपत्र देण्यात न आलेला एखादा चित्रपट प्रदर्शित करण्यात आहिकार, करण्यात येईल, किंवा फक्त प्रीडांसाठी निर्बंधित जाहीर प्रदर्शनासाठी योग्य म्हणून प्रमाणित केलेला एखादा चित्रपट प्रीढ नसलेल्या एखाद्या व्यक्तीसाठी प्रदर्शित करण्यात येईल, किंवा एखादा चित्रपट, या अधिनियमान्वये तोल अन्य कोणत्याही उपबंधाचे किंवा केंद्र सरकार, [न्यायाधिकरण] किंवा मंडळ यांना त्यांना प्रदान करण्यात आलेल्या एखाद्या अधिकाराचा वांपर करून केलेल्या एखाद्या आदेशाचे उल्लंघन करून प्रदर्शित करण्यात येईल, तेव्हा, कोणताही पोलीस अधिकारी,

* * * ज्या ठिकाणी तो चित्रपट प्रदर्शित करण्यात आला आहे किंवा प्रदर्शित करण्यात येत आहे किंवा प्रदर्शित करण्याचा संभव आहे, असे त्यास वाटण्यास सवल कारण असेल, अशा ठिकाणी प्रवेश करील; झडती घेईल व तो चित्रपट ताब्यात घेईल.

(२). या अधिनियमान्वये घंटलेल्या सर्व झडत्या त्या [कौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २)] याच्या झडतीसंबंधीच्या उपबंधांना अनुसूत घेण्यात येतील.]

मंडळाकडून ७-व्ह. [(१)] केंद्र सरकार, सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशाद्वारे, असा निदेश देऊ शकेल की, अधिकारांचे या अधिनियमान्वये मंडळाकडून वापरण्यायोग्य असलेला कोणताही अधिकार, प्राधिकार किंवा अधिकारिता ही, प्रत्यायोजन.

[या भागान्वये एखादा फिल्मने प्रमाणीकरण करण्यासंबंधात] आणि आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येतील, अशा काही शर्ती असल्यास, त्या शर्तीच्या अधीनतेने, मंडळाच्या अध्यक्षाकडून किंवा अन्य कोणत्याही सदस्याकडून वापरण्यायोग्य असतील, आणि अध्यक्षाकडून किंवा आदेशात विनिर्दिष्ट केलेल्या अन्य सदस्यांकडून करण्यात आलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कार्यवाही ही, मंडळाकडून करण्यात आलेली गोष्ट किंवा कार्यवाही असल्याचे मानण्यात येईल.

[(२) केंद्र सरकार, आदेशाद्वारे व विहित करण्यात येतील अशा शर्ती व निर्बंधांच्या अधीन राहून, प्रादेशिक अधिकारांना, तात्पुरते (कच्चे) प्रमाणपत्र देण्याचे प्राधिकार देऊ शकेल.]

परीक्षणासाठी फिल्म ७-ग. केंद्र सरकार, [न्यायाधिकरण] किंवा मंडळ त्याच्यावर या अधिनियमान्वये प्रदान करण्यात प्रदर्शन करण्याचा आलेल्या अधिकारांपैकी कोणत्याही अधिकाराना वापर करण्याच्या प्रयोजनार्थ, कोणताही चित्रपट त्याच्यासमोर, निदेश देण्याचा किंवा, त्याने त्यावावतीत विनिर्दिष्ट केलेल्या [कोणत्याही व्यक्तीसमोर किंवा प्राधिकरण(समोर) प्रदर्शित अधिकार करण्यास भाग पाडू शकेल.

रिक्त पदांमुळे ७-घ. [न्यायाधिकरणाची], मंडळाची किंवा कोणतीही सल्लागार पॅनलची कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही कार्यवाही ही, केवळ ते [न्यायाधिकरण], मंडळ किंवा यथास्थिति, सल्लागार पॅनल, यात रिक्त पद आहे, विधिअग्राह्य किंवा त्याच्या घटनेत दोष आहे, याच कारणावरून विधिअग्राह्य असल्याचे मानण्यात येणार नाही. न ठरणे.

१. १९५९ चा अधिनियम क्रमांक ३, कलम ५ अन्वये समाविष्ट करण्यात आले.

२. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम १२ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम १२ अन्वये विवक्षित शब्द वगळण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

४. वरील अधिनियमाच्या कलम १२ अन्वये हा मजकूर, “कौजदारी प्रक्रिया संहिता, १८९८” या मजकुराएवजी दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

५. वरील अधिनियमाच्या कलम १३ अन्वये “पोटकलम (१)” असा नव्याने क्रमांक देण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

६. वरील अधिनियमाच्या कलम १३ अन्वये हा मजकूर, “अशा बाबीसंबंधात”, या मजकुर-एवजी दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

७. वरील अधिनियमाच्या कलम १३ द्वारे हे पोटकलम दाखल करण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

८. वरील अधिनियमाच्या कलम १४ द्वारे हा मजकूर दाखल करण्यात आलो (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

९. वरील अधिनियमाच्या कलम १४ अन्वये हा मजकूर, “कोणत्याही व्यक्तीसमोर” या मजकुर-एवजी दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

१०. वरील अधिनियमाच्या कलम १५ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

७-ड. [न्यायाधिकरणाचे], मंडळाचे व एखादा सल्लागार पैनलचे सर्व सदस्य हे, जेव्हा ते या मंडळाचे व सल्लागार अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधाला अनुलक्षून कृती करीत असतील किंवा त्यांनी अशी कृती करणे पैनलचे सदस्य हे अभिप्रेत असेल, तेव्हा भारतीय दंड संहिता (१८६० चा ४५) याच्या कलम २१ च्या अर्थात्गेत लोक-लोकसेवक असणे. सेवक असल्याचे मानण्यात येईल.

७-च. या अधिनियमान्वये सदभावपूर्वक केलेल्या किंवा करण्याचा हेतू असलेल्या कोणत्याही कृती वगदेशीर कार्यवासंबंधात, [केंद्र सरकार, न्यायाधिकरण, मंडळ], सल्लागार पैनल यांच्याविरुद्ध किंवा [केंद्र सरकार, हीस रोध. न्यायाधिकरण, मंडळ किंवा,] यथास्थिति, सल्लागार पैनल यांचा कोणत्याही अधिकारी किंवा सदस्य याच्या विरुद्ध कोणत्याही दावा किंवा अन्य कायदेशीर कार्यवाही केली जाणार नाही.]

८. (१) केंद्र सरकारला, या भागाचे उपबंध अंमलात आणण्याच्या प्रयोजनार्थ, शासकीय राज-नियम करण्याचा वदातील अधिसूचनेद्वारे नियम करता येतात.

[(२) विशेषकरून आणि पूर्वगामी अधिकाराच्या सर्वसाधारणतेस बाघ न येता, या कलमाखाली करण्यात आलेला नियमाद्वारे पुढील बाबींसाठी तरतूद करता येईल :—

- (क) मंडळाच्या सदस्यांना देय असलेले भत्ते किंवा फी;
- (ख) मंडळाच्या सदस्यांच्या सेवेच्या अटी व शर्ती;
- (ग) प्रमाणपत्रासाठी मंडळाकडे अर्ज करण्याची रीत व मंडळाने चित्रपटाचे परीक्षण करण्याची रीत व त्याकरिता आकारावशाची फी;
- (घ) चित्रपटाच्या परीक्षणात प्रादेशिक अधिकाऱ्यांचा सहभाग, तात्पुरती प्रमाणपत्रे देण्यासाठी कलम ७-ख अनुसार प्रादेशिक अधिकाऱ्यांना ज्याच्या अधीन राहून प्राधिकृत केले जाईल, त्या अटी व शर्ती आणि अशा प्रमाणपत्रांच्या विधिशाहतेचा कालावधी;
- (ङ) कोणत्याही चित्रपटासंबंधात मंडळाने एखादा सल्लागार पैनलशी विचारविनियम करण्याची रीत;
- (च) सल्लागार पैनलच्या सदस्यांना देय असणारे भत्ते किंवा फी;
- (छ) चित्रपटाचे चिन्हांकन करणे;
- (ज) न्यायाधिकरणाच्या सदस्यांना देय असणारे भत्ते किंवा फी;
- (झ) न्यायाधिकरणाच्या सचिवाचे व इतर कर्मचाऱ्यांचे अधिकार व कर्तव्ये;
- (झ) न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षांच्या व सदस्यांच्या, आणि सचिवांच्या व इतर कर्मचाऱ्यांच्या सेवेच्या इतर अटी व शर्ती;
- (ट) अपीलकर्त्याने एखादा अपिलासंबंधात न्यायाधिकरणाला द्यावयाची फी;
- (ठ) ज्या शर्तीच्या अधीन राहून कोणतेही प्रमाणपत्र दिले जाऊ शकते त्या शर्ती (ज्यात सर्व साधारणतः फिल्मच्या लांबी संबंधीच्या शर्ती किंवा विशेषतः एखादा वर्गाच्या फिल्मसंबंधीच्या शर्ती यांचा समावेश आहे) किंवा ज्या परिस्थितीत कोणतेही प्रमाणपत्र नाकाराले जाऊ शकते ती परिस्थिती;
- (ड) विहित करणे आवश्यक असलेली किंवा विहित करण्यात येईल अशी अन्य कोणतीही वाब.]

[(३) या भागान्वये केंद्र सरकारने केलेला प्रत्येक नियम हा, तो करण्यात आल्यानंतर, ताबडतोब संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर, एका सत्राने किंवा दोन वा अधिक क्रमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या एकूण तीस दिवांच्या कालावधीकरिता ते सत्रासीन असताना, मांडळात येईल आणि उपरोक्त सत्राच्या किंवा क्रमवर्ती सत्रांच्या लगतनंतरचे सत्र समाप्त होण्यापूर्वी, त्या नियमात फेरफार करण्याविषयी दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले, किंवा तो नियम करण्यात येऊ नये याविषयी दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले तर, त्यानंतर तो नियम अशा फेरफार केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल किंवा, यथास्थिति, मुळोच अंमलात येणार नाही; तथापि, असे फेरफार केल्यामुळे किंवा शून्याकरणामुळे, त्या नियमान्वये पूर्वी केलेल्या कोणत्याही गोटीच्या विधिशाहतेस बाघ येणार नाही.]

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम १६ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम १७ अन्वये हा मजकूर “केंद्र सरकार, मंडळ” या मजकुराएवजी दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम १७ अन्वये हा मजकूर “केंद्र सरकार, मंडळ किंवा” मजकुराएवजी दाखल करण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

४. वरील अधिनियमाच्या कलम १८ अन्वये, मूळ पोट-कलम (२) ऐवजी हे दाखल करण्यात आले (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

५. १९७३ चा अधिनियम क्रमांक २५, कलम ४ अन्वये हे पोटकलम पूर्वीच्या पोट-कलमाएवजी दाखल करण्यात आले.

सूट देण्याचा ९. केंद्र सरकार, लेडी आदेशांदारे, ते लावील अशा काही झर्ती व निर्बंध असल्यास, अशा झर्ती अधिकार व निर्बंधाच्या अधीन राहून, कोणत्याही चिवपटाच्या किंवा चिवपटाच्या कोणत्याही वर्गाच्या प्रदर्शनास, या भागाच्या कोणत्याही उपबंधांपासून किंवा त्याखाली केलेल्या कोणत्याही नियमांच्या कोणत्याही उपबंधांपासून सूट^१ देऊ शकेल.

भाग तीन

चलचित्राच्या प्रदर्शनाचे विनियमन

चलचित्राच्या १०. या भागात अन्यथा उपबंधित करण्यात आले असेल त्याखेरीज, कोणतीही व्यक्ती, या प्रदर्शनासाठी भागान्वये लायसन देण्यात आलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त अन्यत किंवा अशा लायसनद्वारे लादण्यात आलेल्या लायसन देणे, कोणत्याही शर्तीचे व निर्बंधाचे अनुपालन केल्याशिवाय, अन्यथा कोणत्याही चलचित्राचे प्रदर्शन करणार नाही.

लायसन देणारा ११. या भागान्वये लायसन मंजूर करण्याचा अधिकार असणारा प्राधिकारी, (यात यापुढे ज्याचा लायसन देणारा प्राधिकारी लायसन देणारे प्राधिकारी असा निर्देश करण्यात आला आहे) म्हणजे जिल्हा दंडाधिकारी असेल :

परंतु, राज्य शासन, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, संपूर्ण [संघराज्य क्षेत्र] किंवा त्याचा कोणताही भाग याकरिता, अधिसूचनेत ते विनिर्दिष्ट करील असे अन्य प्राधिकरण या भागाच्या प्रयोजनार्थ लायसन देणारा प्राधिकारी म्हणून घटित करू शकेल.

लायसन देणाऱ्या १२. (१) लायसन देणाऱ्या प्राधिकरणाची पुढील बाबतीत खाली पटल्याशिवाय ते, या भागांप्राधिकरणाच्या न्यवे लायसन मंजूर करणार नाही,--

अधिकारांवरील (क) या भागान्वये तवार करण्यात आलेल्या नियमांचे पुरेशा प्रमाणात अनुपालन करण्यात निर्बंध. आलेले आहे, आणि

(ख) ज्याच्याबाबतीत लायसन द्यावयाचे आहे अशा जागेमध्ये प्रदर्शनासाठी उपस्थित राहणाऱ्या व्यक्तीच्या सुरक्षेसाठी, त्या जागेमध्ये पुरेशी खबरदारी घेण्यात आलेली आहे.

(२) या कलमाच्या पूर्ववर्ती उपबंधांना अधीन राहून व राज्य शासनाच्या नियवणाधीन, लायसन देणारे प्राधिकरण, त्यास योग्य वाटील अशा व्यक्तींना आणि ते ठरवील अशा अटी व शर्तीवर व तशा निर्बंधाच्या अधीन राहून या भागान्वये लायसन मंजूर करू शकेल.

(३) या भागान्वये लायसन मंजूर करण्यास नकार देणाऱ्या, लायसन प्राधिकरणाच्या निर्णयामुळे व्यथित झालेली कोणताही व्यक्ती विहित करण्यात येईल एवढाचा कालावधीत, राज्य शासनाकडे किंवा राज्य शासन यासंदर्भात विनिर्दिष्ट करील अशा अधिकारांयाकडे अपील करू शकेल आणि राज्य शासन, किंवा यथास्थिति, तो अधिकारी त्याप्रकरणी त्याला योग्य वाटेल असा आदेश देऊ शकेल.

(४) केंद्र सरकार, वेळोबेळी लायसनधारकांना सर्वसाधारणपणे किंवा एखाद्या लायसनधारकाला विशेषत: एखाद्या चिवपटाच्या किंवा चिवपटांच्या वर्गाच्या प्रदर्शनाबाबत विनियमन करण्याच्या प्रयोजनार्थ निर्देश देऊ शकेल, ज्यायोगे, वैज्ञानिक चिवपट, शैक्षणिक प्रयोजनाचा हेतू असलेले चिवपट, बातम्या व चालू घडामोडींशी संबंधित चिवपट, माहितीपट किंवा देशीय चिवपट, यांना प्रदर्शनासाठी पुरेशी संधी मिळू शकेल, आणि जेव्हा असे निर्देश देण्यात येतील तेव्हा ते निर्देश हे, ज्यांच्या अधीन राहून लायसन देण्यात आले आहे त्यातील अशा जादा अटी व निर्बंध असल्याचे मानण्यात येतील.

विवक्षित प्रकरणी १३. (१) [संपूर्ण संघराज्य क्षेत्र किंवा त्याचा कोणताही भाग] यांच्या संबंधात, यथास्थिति नायव विवक्षित प्रकरणी देण्यात किंवा मुळ्य आयुक्त आणि आपआपत्या अधिकारितेत येणाऱ्या जिल्हांच्या बाबतीत त्या त्या जिल्हाचे निलंबित करण्याचा दंडाधिकारी, यांचे जर असे मत असेल की, जाहीर प्रदर्शन करण्यात आलेला एखादा चिवपट हा शांतेचा केंद्र सरकाराचा किंवा यांचे करणीभूत ठरण्याचा संभव आहे, तर ते आदेशांदारे, त्या चिवपटांचे प्रदर्शन निलंबित स्थानिक प्राधि-करू शकतील आणि अशा निलंबनाच्या कालावधीत तो चिवपट त्या राज्यात, भागात, किंवा यथास्थिति करण्याचा अधिकार. जिल्हात अप्रमाणित चिवपट असल्याचे मानण्यात येईल.

(२) मुळ्य आयुक्त, किंवा यथास्थिति, जिल्हा दंडाधिकारी हे जेव्हा पौटकलम (१) अन्वये अंदेश देतील, तेव्हा तो आदेश काढणारी व्यक्ती त्याची एक प्रत, त्या आदेशाच्या कारणांच्या विवरणासह तावडतोव, केंद्र सरकारकडे पाठवील आणि केंद्र सरकार एकतर तो आदेश कायम करील किंवा फेटाळून लावील.

१. अशा सर्वसाधारण सूटीसाठी भारताचे राजपत्र (इंग्रजी) १९५२, भाग दोन, अनुभाग ३, इ. पृष्ठ १५७८-१५८१ पहावे.

२. १९६० चा अधिनियम क्रमांक ५८, कलम ३ व अनुसूची दोन अन्वये "भाग के राज्ये" या मजकुराएवजी घातला.

३. वरील अधिनियमाच्या कलम ३ व अनुसूची दोन अन्वये "संपूर्ण भाग के राज्ये" किंवा त्याचा कोणताही भाग" या मजकुराएवजी घातले.

(३) या कलमान्वये दिलेला आदेश हा, त्या आदेशांच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांच्या कालावधी करिता अंमलात राहील परंतु, केंद्र सरकारचे जर असे मत असेल की, तो आदेश अंमलात असणे चालू राहावे तर, ते असा निदेश देऊ शकेल की, निलंबनाचा कालावधी त्यास योग्य वाटेल तेवढ्या कालावधीने पुढे वाढवण्यात यावा.

१४. या भागाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या उपबंधांचे उल्लंघन करून किंवा ज्यांच्या या भागाच्या आधारे किंवा अधीन राहून एखादे लायसन देण्यात आले असेल त्या शर्तींचे व निर्बंधाचे उल्लंघन करून उल्लंघनाबद्दल जर एखादा चलचित्राच्या मालकाने किंवा त्याचा प्रभार असणाऱ्या व्यक्तीने त्याचा वापर केला किंवा शास्ती. वापर करण्यास परवानगी दिली किंवा एखादा जागेचा मालक किंवा उपभोक्ता याने त्या जागेचा वापर करण्यास परवानगी दिली तर, त्यास एक हजार रुपयांपर्यंत वाढविता येवू शकेल इतक्या दंडाची आणि अपराध चालू राहिल्यास त्या प्रकरणी, जेवढ्या कालावधीत अपराध चालू राहील, त्यातील प्रत्येक दिवसाकरिता शंभरे रुपयांपर्यंत वाढविता येवू शकेल इतक्या आणखी दंडाची शिक्षा होऊ शकेल.

१५. जेव्हा लायसनधारकास, कलम ७ किंवा कलम १४ अन्वये अपराधाबद्दल दोषी ठरवण्यात लायसन रद्दकरणे. आले असेल तेव्हा लायसन देणारे प्राधिकरण ते लायसन रद्द करू शकेल.

१६. [(१)] केंद्र सरकार शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे पुढील गोष्टींसाठी नियम करू नियम करण्याचा अधिकार.
शकेल :-

(क) या भागान्वये लायसन, ज्या अटी, शर्ती व निर्बंधांच्या अधीन राहून दिले जाईल त्या अटी, शर्ती व निर्बंध विहित करणे,

(ख) सार्वजनिक सुरक्षिततेची सुनिश्चिती करण्यासाठी म्हणून चलचित्राच्या प्रदर्शनाचे विनियमन करण्याची तरतुद करणे,

(ग) कलम १२ च्या पोटकलम (३) अन्वये करावयाचे अपील ते किंवा मुदतीत आणि कोणत्या शर्तीच्या अधीन राहून करावयाचे, ते विहित करणे.

*[(२) या भागान्वये केंद्र सरकारने केलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यावर शक्य तेवढ्या लवकर, संसदेच्या दोन्ही सभागृहासमोर, ते एका सत्राने बनलेल्या किंवा दोन वा अधिक क्रमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीकरिता ते सत्रासीन असताना ठेवण्यात येईल, आणि उपरोक्त सत्राच्या किंवा क्रमवर्ती सत्रांच्या लगतनंतरचे सत्र समाप्त होण्यापूर्वी जर, त्या नियमात फेरफार करण्याबद्दल दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले किंवा तो नियम करू नये याबात दोन्ही सभागृहांचे मतैक्य झाले तर, तो नियम त्यानंतर अशा फेरफार केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल, किंवा यथास्थिति, मुळीच अंमलात येणार नाही; तथापि, असे फेरफार केल्यामुळे किंवा शून्यीकरणामुळे, त्या नियमान्वये पूर्वी केलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधिग्राह्यतेस बाध येणार नाही.]

१७. केंद्र सरकार, लेखी आदेशाद्वारे आणि ते लादील अशा अटी व निर्बंधांच्या अधीन राहून सूट देण्याचा कोणत्याही चलचित्रांच्या प्रदर्शनास किंवा चलचित्रांच्या कोणत्याही वर्गाच्या प्रदर्शनास या भागाच्या किंवा अधिकार. त्याखाली केलेल्या कोणत्याही नियमांच्या कोणत्याही उपबंधापासून सूट *देऊ शकेल.

भाग चार

निरसन

१८. चलचित्र अधिनियम, १९१८ (१९१८ चा २) हा याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे: निरसन.

परंतु, भाग के राज्ये व भाग खे राज्ये यांच्या बाबतीत हे निरसन उक्त अधिनियम जेथवर चलचित्रांना प्रदर्शनासाठी मंजुरी देण्याशी संवंधित आहे, तेथवरच लागू होईल.

१. १९८१ चा अधिनियम क्रमांक ४९, कलम १९ अन्वये या कलमास पोटकलम (१) असा नव्याने क्रमांक देण्यात आला (१ जून, १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम १९ अन्वये हा मजकूर समाविष्ट करण्यात आला (१ जून १९८३ रोजी व तेव्हापासून).

३. अशा सर्वसाधारण सुटीसाठी, भारताचे राजपत्र, १९५४, भाग दोन, अनुभाग ३, इ. पृ. २४० आणि भारताचे राजपत्र, १९५५, भाग दोन, अनुभाग ३, इ. पृ. ३१० पहावे.